

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne šlov.
15 kr.)

Oznanila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naravnina, omnila in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo:
Reiserstrasse 8.
Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu.

Pismom, ki zah-
tevacijo odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znanika.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nekvalitativna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stevo poslani knjige
se ne vračajo.

O važnosti življenskega zavarovanja z ozirom na slovensko učiteljstvo.

Jeden glavnih pogojev človeškega napredka je združevanje; združevansko načelo pojavilo se je v najnovejšem času posebno pri življenskem zavarovanju. Spoznanje, da je življensko zavarovanje potrebno, širi se dan za dnevom; leto za letom sklene se za milijone goldinarjev novih pogodb v tem oddelku, in razne banke kažejo nam v svojih bilancah z velikanskimi številkami, kako napreduje zavarovalna ideja. Življensko zavarovanje šteje svoje privržence v vseh stanovih in v vseh razredih človeške družbe; zavarovani so prosti delavci, zavarovani so pa tudi tovarničarji in bankirji; zavarovani so prebivalci revnih koč, zavarovani so pa tudi plemenitaši, posestniki gradov, da, zavarovani so celo udje vladarskih rodbin. Ideja, ki si je pridobila tako hitro splošno priznanje, ideja, ki si je v kratkem času tako rekoč svet osvojila, ta ideja mora biti gotovo dobra! Kako pa tudi ne?

Človeško življenje je najdragocenejši kapital, ki daje vsako leto delavnemu človeku svoje obresti, s katerimi redi in vzgaja dotičnik sebe in svojo rodbino, večkrat še tudi druge osebe, katere so mu izročene v skrb. Kapital, reprezentovan v človeškem življenju, v tem slučaju ni več lastnina dotičnika, kapital je lastnina njegove obitelji in oseb, katerih obstanek je odvisen od njega; in dolžnost je vsakega človeka, ohraniti ta kapital tako dolgo, kakor sme tirjati njegova obitelj od njega, da za njo skrbi. Ker pa nikdo ne ve, bo-li njegovo življenje tako dolgo trajalo, da bode njegova obitelj popolnoma oskrbljena, je dolžnost vsakega človeka, skrbeti za to, da se tudi po njegovi smrti vsaj deloma ohrani kapital, reprezentovan v njegovem življenju; to pa bi bilo skoraj nemogoče, ko bi ne bilo zavarovalne ideje. Življensko zavarovanje ohrani vsaj deloma dragoceni kapital — vrednost našega življenja. Ne moremo toraj odrekati življenskemu zavarovanju važnosti, da, ne moremo dosti ceniti njegove vrednosti.

Najpoglavitniše koristi življenskega zavarovanja so: obvarovanja rodbine uboštva v slučaju očetove smrti; zagotovljenje dote otrokom, zlasti hčeram, tudi za slučaj, ko bi oče, njihov skrbnik, ne dočakal polnoletnosti njihove; vzajemno zavarovanje zakonskih, to je zavarovanje kapitala onemu izmej njih, kateri drugega preživi; pomnoženje rodbinskega imetka, povišanje osebnega kredita itd. itd.

Prepričan o teh koristih življenskega zavarovanja priporočal je pri letošnjem zborovanju „Zaveze slov. učiteljskih društev“ g. Ivan Lapajne svojim tovarišem, da se spoprijaznijo tudi oni z idejo o zavarovanju človeškega življenja. In to po vsej pravici! Učitelj ki navadno nima drugega imetja, kakor golo in pičlo plačo svojo, pač ne more ostaviti svojemu zarodu zemljiških posestev, kapitalov v gotovini ali v vrednostnih papirjih. Istotako nima od kod vzeti potrebne dote za svoje hčerke, da bi jo izplačal h

krati, kadar se možé. Ne preostaja mu toraj drugega, kakor da se zateče k zavarovalnici, ter si pri njej zagotovi bodi-si samemu sebi za starost določen kapital ali pa predragim svojim vsaj neko pomoč za slučaj nagle nepričakovane smrti svoje. Marsikdo bode morebiti sicer ugovarjal, češ: boljše je vlagati denar v hranilnico itd. Ne da se tajiti važnost hranilništva; toda v hranilnico zamore vlagati novce le takšen človek, kateremu preostaja gotovine in ki ima trdno voljo za-to. Ali kje ostane namerovano preskrbljenje rodbine, ako umrje oče, reditelj in steber vse obitelji prerano in nanagloma? Zavarovalnica pa izplača v slučaju nagle smrti, in če se je uplačal tudi le jeden obrok, takoj zavarovani kapital. Ali če oče zavaruje otroka in takoj umrje po vplačanju prvega obroka, zagotovljen je otroku o določenem času ves zavarovani kapital, in to, ne da bi od očetove smrti potrebno bilo plačevati več kakšno premijo.

In ker smo učitelji prepuščeni večinoma samim sebi, moremo si pomagati le z združenimi močmi in moramo torej gledati na to, da se izkoristi združenje vsega slovenskega učiteljstva. Po dovoljenju in nalogi letošnjega glavnega zborovanja „Zaveze“ pogodil se je podpisani direktorij z banko „Slavijo“ radi zavarovanj učiteljev zaveznikov; banka „Slavija“ bode izplačevala od vseh zavarovanj, ki se odslej sklenejo z zaveznimi učitelji, določeno nagrado na korist „Zaveze“ in dotičnih učiteljskih društev in sicer prvej jedenkrat za vselej od zavarovanega kapitala, poslednjim pa od vsakoletnih premij do konca zavarovalne dobe. Ker je potemtakem kolikor „Zavezi“, toliko posameznim učiteljskim društvom zajamčen znaten letni dohodek, ki bode naraščal z množino zavarovanj, priporočamo najtopleje banko „Slavijo“ vsemu zavezinemu učiteljstvu, da se blagovoli pri njej zavarovati, ter s tem podpirati ta odlični slovanski zavod ob jednom pa pospeševati korist mlade naše „Zaveze“ in dotičnih učiteljskih društev.

Pri tej priliki naj še navedemo, da so obrekovanja in zabavljanja na banko „Slavijo“ popolnoma neosnovana; krive temu so le osebnosti in dostikrat tudi politična nasprotstva. Slavno učiteljstvo bi banki „Slaviji“ veliko uslugo storilo, ko bi ji prijavilo a) direktno ali pa potom direktorija vse nedostatke, ki se morebiti posameznim zavarovancem prigodé; banka Slavija je pripravljena odpraviti takoj vse nedostatke, ker noče storiti nobednemu nobedne krivice.

Naj še omenimo, da so tarifi skoraj vseh bank jednako veliki, in da so razlike le neznatne; v dostih slučajih je pa tudi banka „Slavija“ ceneja, ko druge banke.

Nekaternikom na Slovenskem je pa kar prirojeno, zabavljati na narodna podjetja in narodne zavode, dočim lepo molče, ako jih opehari kakšno tuje društvo, ker jih je sram; takih mož pa zavedno slovensko učiteljstvo ne bode poslušalo!

Kdor je še mlad in če tudi samec, naj se zavaruje na doživetje in smrt, kajti tem potom dospé sčasoma tako rekoč igraje do kapitala, katerega si drugače ne prihrani z lepa. Kdor pa je vže bolj priletan, zavaruje naj si življenje vsaj za slučaj svoje smrti, zlasti ako je oženjen in mu je Bog podaril obilo zaroda; obitelj mu bode gotovo hvaležna, ako ji ostavi po prerani smrti kakšen kapital. Kdor ima hčerke, zavaruj vsakej par stotin in vsaj jedno za nekoliko veči znesek, katerega more razdeliti, ker laglje bode sedaj plačeval male zneske, kakor pozneje vso doto ob jednom. Komur se narodi sinček, naj ga zavaruje za čas, ko ga bode treba poslati v šolo; ker šolanje stane mnogo denarja! Sploh vsakdor, ki le more, zavaruje naj se na ta ali oni način, kakor baš ugaja okolnostim njegovim in sicer, ako ne zmore za cel tisočak, sklene naj zavarovanje vsaj za nekoliko stotin, katere mu bodejo vsikdar dobro došla pomoč.

Krško, dne 8. oktobra 1890.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Dr. Tomaž Romih,
predsednik.

Ivan Lapajne,
blagajnik.

Armin Gradišnik,
tajnik.

Temperament gledé na vzgojo otrok.

(France S. Lekše.)

Malokatera znanost je tako napredovala, o malokaterih vspehih se toliko govori in piše, kakor o vzgojstvu — pedagogiki. Bistvena sicer načela ostajajo za krščansko vzgojstvo vedno le ista. Zakaj vsakemu človeku ostaja ista narava in isti zadnji namen, katerega mu je doseči. Naj si pa ostajajo ista načela in isti namen, vendar način je različen, različni so poti, po katerih je človeku hoditi, po katerih je človeka voditi, da ga dovedemo do njemu namenjenega cilja, kateri se lahko menjava in popolnjuje. In pri tem treba, da si je svesten svoje naloge vzgojnik. Poslednji treba, da izbira in izbere za svojega vzgojenca način, kateri se najbolj prilega njegovi naravi, njegovim posebnostim. Brez njih namreč ne najdeš moža — kam še le deteta. Družabne razmere, doba (starost), spol, duševne sposobnosti, nadarjenost i. dr. so, na katere treba da misli in pazi vzgojitelj pri svojih gojencih. In mej te raznovrstne posebnosti spada tudi — temperament.

Imeniten je ta, da govorim po novem, činitelj pri vzgoji. Zakaj ni vse, kar je samo na sebi vže dobro, tudi dobro vsaki čas vsakemu. Način poučevanja, opomin, svarjenje, vse lahko deluje uspešno pri jednom, kvarljivo pa v svojem času pri drugem. In zato je prav tehtno vprašanje za roditelje, učitelje, duhovnike-vzgojitelje kako spoznavajmo razne temperamente pri deci in kako postopajmo pri raznovrstnih temperamentih. To v kratko pojasniti je moj obet izpolniti.

I. Sangvinički temperament.

a) Kako se opaža in b) kako treba postopati z otroki sangviničkega temperamenta.

a) Sangvinički otrok je vedno vesel, zmerom dobre volje. Miru ne pozna. Očesi, ustna, roki, nogi, vse se giblje in premiče. Molčati dalje časa, na miru sedeti ali stati nemogoče je pri sangviničnem otroku doseči. Celo vedenje njegovo ima kaj posebnega. Ne hodi prav za prav, marveč skaklja. Smeh in jok ima — kakor pravimo Slovenci — na koncu jezika. Toda vse to ne traja dolgo, vse trpi kratek čas. Kadar se smeji, smeji se vže pošteno, ves njegov život zravno deluje. Takisto je tudi z jokom. Toda jokati neha precej, in najbolj jokajočega sangviničkega otroka pripraviš ga se smejati, če mu le smešnega kaj poveš ali pa pokažeš. Še mu niso odtekle solze iz oces, vže mu razširja smeh lice ter mu lesketa veselje iz objokanih očíj.

Čutilom ali čutom sangviničkega otroka ne uide ničesar. Soseb imajo deklice živa vedno delajoča (delavna) čutila. Povsodi so takšni deci oči, vse na uho vleče, vse bi rado videlo in vedelo. V šoli ima povsod oči; sliši vse, kaj se zunaj blizo šole dogaja in vže je pri oknu, da skoz nanj pogleda. Vendar vsi vtiski so zelo kratkotrajni, ker se prebrzo menjajo. Vse si hitro v šoli zapomni, naglo vse ponavlja. In za šalo nimaš boljšega talenta od sangviničkega otroka.

Domišljija, mečta ali fantazija je prav živa, vedno „melje“ ne zmeneč se za zakone logike. Nalik verici po smrekah, skače sangvinički otrok v svojih mislih in govorih od predmeta do predmeta. Mej učenjem, pogovarjanjem poprašča časi naenkrat o rečéh in stvareh čisto drugih, katere niso v nobedni zvezi z onimi, o katerih poučujemo ali se pogovarjamo. Časi hoče kaj prašati, vstaja, odpira usta, giblje vže ustna — in zdajci pozabi, kaj je hotel povedati.

Duh sangviničkega otroka je zelo radoveden. Vendar do dna poseči kaki stvari, dolgo jedne in taiste reči se učiti mu ne gre. Bolj je spominljiv kakor pa oster duh sangviničnemu detetu. Kar mu ne treba, uči se vsega; ni mu pa za to, češar bi se moralo učiti, izrečno ne dalje časa. Kako mu lesketete očesi, kako mu se veselja žari lice, kadar se začenja z novim predmetom. Toda prešlo je morebiti samo teden dni —

prešlo je tudi veselje do predmeta. Najrajši bi bilo ničesar se učiti. In kadar je vže silna potreba, da mora, uči se najljubši takih predmetov, katerih se takorekoč nauči igrajoč. Zato mu je najdražje pisati, risati, zgodovina. Skaže se povsodi pri predmetih, pri katerih največ deluje domišljija in pamet, — zaostaja pa pri resnih predmetih.

Čustvo lahko vzbudimo pri sangviničkem otroku. Navdušiš ga lahko za vse lepo in dobro, posebno za čtno lepoto. Vendar vse to ne požene korenin, niti trajno nanj ne deluje. Največ mu je le do veselja. Tega išče povsodi in ga tudi najde. V šoli je prvi šaljivec. Predno je prišel učitelj v šolo, sangviničkega otroka beseda je prva in poslednja mej tovariši, vse zabava. In največje mu je veselje, da se vse smeji. Posnemati in oponašati druge, umé izvrstno takšen otrok. Ni sebičen, temveč radodaren. Vsakemu bi rad kaj dal, ubogemu tovarišu tudi zadnji krajcar. Toda vse to ve tako uravnati, da se s tem okoristi. Vže ve v takih prilikah povedati svojim tovarišem kaj smešnega, da vse razveseli. Hvali-li koga ali graja — vse je nestanovitno, vse pretiruje.

Želje njegove so čtno vživanje. „In dulci júbilo“ biti, to mu je vse; drugo ga ničesar ne skrbi. Pri vsem tem pozabi na zapovedi svojih predstojnikov, ne zmeni se za dolžnosti. V zabavah ljubi spremembe — najljubše so mu take, katere so prav glasne, „hrušne in trušne“. V kolikor vže se da govoriti o strasteh pri otrokih, sangvinični otrok ne nagiblje na nje. Lahko rečemo, da je nestanoviten, nečimeren, blasten, želčen lahkomišljenega življenja, s kratka lahkoumen, šegav, raztresen, prekanjen, v mislih mu je le veselje in vživanje. Mej tem pa je družaben, vesel, usmiljen, da se lahko poučiti. Telesca je čednega in tankega, lahko hodi bolje skaklja, zdravega polta lice, živo bistro oko, prav očutnih živcev. Vse to da nam spoznati sangviničnega otroka. In drugo je:

b) Kako naj postópa s takim otrokom vzgojitelj. Ne bi namreč dobro delal, če bi se vedno resnega kazal sangviničnemu otroku. Treba mu pokazati, da so nam ljuba in draga vesela lica. Ničesar ne škodi, če se vzgojitelj časi poigra s takim otrokom. Vendar pri tem mu je paziti, da ne bi otrok mislil, da se le zato pošali učitelj z njim, da bi ga razveselil, ker s tem izgubil bi svoj ugled, avtoriteto, kakor pravimo, katere najbolj potrebuje. In otrok bi tudi lahko postal ošaben, napuhnjen, naganjiv in predrzen. Toda preostro pa ne smemo soditi vsake reči, vsakega vedenja takšnih otrok, niti devati na zlatno tehtnico vsake besede, tudi razžaljive, katero v naglici izgovori kakšen „noroglavce“. Zakaj otrok naj si sam na sebi ljubeznjiv, lahko postane čemerer in neugoden. Ne misli vse tako zlo, kakor se nam zdi; kesa se naenkrat svoje nerodnosti ter prosi, da mu odpustimo.

In kakor vže rečeno, neizmerno delujejo zunanji vtiski na sangviničnega otroka. Zato je raztresen, posebno pri uku. In tu odpira se široko polje vzgojitelju, kjer mu je delati. Odstraniti je iz šolske izbe vse, kar bi vtegnilo delovati na uho in oči ter ga motiti. Sedi-li pri oknu, nobena ptica ne uide njegovim očem. Je-li blizu šole nemir, hruš in truš, zaman je ves uk. Ali njegovo mečto (fantazijo) pridobimo za svoj predmet ako različno in živahno o njem govorimo. Umestna je časi tudi kakšna šala. Zakaj sangvinični otrok hoče biti vesel, in najbolj mu je siten in nadležen uk, če mu ne podaja nobenega veselja. Vedno suha resnost ni za šolo. Poglavitna je toraj naloga učitelju, da umé učne svoje ure delati učencem mikavne in ugodne.

Sangvinički otrok si naenkrat vse lahko zapomni in hitro tudi pozabi. Zato je treba večkrat ponavljati jedno in isto reč z njim. Soseb tehtno in imenitno je tu, da se privadi takov otrok na zunanji red. Otrok ves v gibanju, nima v sebi toliko miru, da bi dovršil kakšno delo, kak posel. Še ni prvega do polovice storil, vže poseže za drugim poslom, — ker mu obeta več veselja. Ni mu zato, da je ves na pol storjeno. In v tem treba, da pride na pomoč vzgojitelj. Nikdar naj ne da otroku druge knjige, nove, dokler ni bil

prečital ali preučil stare. Takisto je tudi pri igri. Ako si je želel kakšne igre, naj jo doigra. In tu ne sme se otroku nič popuščati. Zakaj popustljivost bila bi kvarljiva otroku, postal bi nestanovit in nesamostalen.

Rekli smo vže, da sangvinički otrok vse pretiruje, kadar koga hvali ali graja, in to je — laž. Na to pa zelo nagiblje spomenene vrste otrok. In na to treba paziti vzgojitelju. Naj z umestnimi vprašanji navaja otroke, da popravijo svoje izreke; in če se tu potrpežljivega kaže in modro vede, lahko mnogo doseže. In „kdor laže, tudi krade“, pravi pregovor. Sangviničkega temperameta otrok, kakor je vže, živ in nemiren, preiskuje vso hišo, v vsaki kot „povoha“. Zato se ne smemo čuditi, da če pride do odprte omare ali škrinje ali v njih najde igračke, jedivo in takšne reči, če kaj pojé, izmakne, odnese. Zato je na to soseb paziti roditeljem in vzgojiteljem. Vendar ne smejo biti preostri v tem. Ne bi bilo dobro naenkrat obsoditi dete, da krade in je kaznovati ko tata. Pustiti se more detetu omejeno svobodo, ker absolutno mu vse zabraniti je zoper njegov temperament. Zakaj dete bi lahko vse to skrivši delalo, se hlinilo in postalo — potuhnjenee.

In če tako ravnamo z otrokom sangviničnega temperameta, ljubeznjiv nam bo pri uku in v društvu. Zapomni si vse brzo in mnogo. Radoveden, kakor je vže, rad vsprejema nauke, katere mu daješ, nauči se kmalu in lahko ptujim jezikom ker je zelo zgovoren; ljubljenee je v društvu, ker je dobrega in usmiljenega srca in vesele duše. Njegova šala združena z neprenapeto resnostjo in ostrostjo, dela ga prijetnega. Ker je družaben, postane ljub in drag tak vzgojenee vzgojitelju, kateri se ga še v poznih letih rad spominja.

(Dalje sledi.)

Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole.

(Govoril pri II. glavni skupščini „Zaveze“ v Celju Fr. Praprotnik.)

(Dalje.)

Pri drugih predmetih pa se nam bode vedno ozirati na tiste oddelke, ki imajo posebno imenitnost za kmetski stan. Gotovo je vredno, da se kmetski otrok dobro pouči o domači živini, o njenem življenju, oskrbovanju, hranitbi in boleznih, nego pa, da se mu razlagajo še tako zanimivi in pustolovni lovi na leve in tigre. Sè živalimi, ki so kmetijstvu škodljive in koristne, je treba otroke posebno dobro seznaniti ter jim tudi povedati, kako je prve pokončavati, druge pa varovati. Ravno tako bodemo tudi od rastlin zlasti tiste odbrali, ki imajo posebno važnost v kmetijstvu. Pri tej priložnosti uvrstili bodemo tudi glavne nauke iz rastlinske fiziologije, kajti po naukih bodo otroci spoznali, kako rastline živé, kako se hranijo, kaj njihovi rasti ugaja, kaj pa ne, kaj dobro, kaj pa slabo na nje vpliva. Potem bode treba razjasniti najnavadnejše prstine, njihove posebnosti in njihov postanek. Ta del kmetijske kemije je sicer malo težaven in to najbolj zato, ker je te nauke brez dobrih aparatov in drugih učnih pripomočkov težko dovolj pojasniti, vendar so pa ravno ti nauki tako važni, da se nikakor prezreti ne smejo, kajti ravno s tem, da spoznamo zemljo in njeno kakovost, da vemo, kako se razne redilne tvarine v njej pre-
vstvarjajo in prirejajo, pridemo najbolj do spoznanja, kako je prirejati rastlinam zemljo, ako hočemo, da nam le-te dobro vspevajo ter dovolj sadu prinesejo. Govoreči o rastlinskem živežu, bodemo kazali imenitnost gnoja, ki se po vsej pravici imenuje zlata žila umnega kmetijstva. Kazali bodemo, kako in iz česa se napravlja in kako je umno ž njim ravnati. Baš, kar se gnoja tiče, gre našemu kmetu vsako leto po več tisoč goldinarjev v zgubo, ne da bi se mu o tem le sanjalo. Naš kmet nima niti pojma o neprecenljivi vrednosti in imenitnosti gnoja ter tako v svoji nevednosti in nebriznosti dopusti, da se mu

skoraj vse redilne tvarine v gnoju izkadé, da potečejo na kako cesto ali v potok, ali pa se mu kako drugače izgubé v neizmerno kvar kmetijstvu. Gnoj, ki ga naš kmet vozi na njive je navadno plesnjiv, izsušen, izpran, je toraj brez vse vrednosti. Le ime je tej suhljadi še ostalo, bistvo gnoja pa se je popolnoma izgubilo.

Gotova resnica je tedaj, da le tisti kmet, ki dobro pozna zemljo in pglavitne njene zvrsti, kakor tudi vpliv teh zvrsti na razstlinstvo, ki ve, kako se rastline hranijo, od kod dobivajo svoj živež in kako se le-ta prireja, ki pozna vpliv zraka, toplote, vlage in svitlobe na rast in vspevanje rastlinstva, le tisti kmet, pravim, zamore postati razumen gospodar, nikakor pa ne tisti, ki o vsem tem ničesar ne ve. Tak nevednež dela po izgledu svojih očetov, mnogo se trudi in robotá, pa veliki njegov trud ima primeroma le malo uspeha.

Pri zemljepisju se naj še posebno goreče slikajo in kažejo tiste dežele in narodi, ki so se v umnem kmetijstvu visoko popeli, naj se pove, kako so te dežele in narodi po umnem kmetijstvu prišli do blagostanja in kako se je pri njih na podlagi kmetijstva razvilo tudi obrstvo in trgovstvo. Take slike ne bodo ostale brez koristi, kajti one oživljajo pouk, budijo domišljijo, vzbujajo ljubezen do dela in vspodbujajo k posnemanju.

Velika napaka pri našem kmetu je tudi to, da nima niti pojma o narodnem gospodarstvu. Naš kmet misli vedno le na svoje domače potrebe, ter se toraj tudi ukvarja z vsako rečjo, ki mu je doma potrebna. On ne ve in ne spozna, da ni vsak kraj vsaki kmetijski stroki ugoden, in da je toraj umno in pametno, da se vsak najbolj peča s tisto kmetijsko stroko, ter prideluje pred vsem drugim le to, kar največ vrže, kar se da lahko in dobro prodati, kar prinese denar v hišo, druge pridelke pa, ki pri njem ne storé tako dobro, je bolje od drugod dobivati. Potrebno je toraj, da se vže otroci na to opozorijo, kar se bode deloma vže s tem zgodilo, da se bode pri pouku posebno na tiste stroke oziralo, ki so za dotični kraj posebno velikega pomena.

Pri računstvu se naj neprestano ozira na krajevne gospodarsvene razmere. Naloge, ki se izdelavajo v šoli in doma, naj se skrbno odberejo in sestavijo tako, da jim bode glavni predmet domače gospodarstvo v raznih svojih vsaksebnih odnašajih. Pri računstvu se bode tudi na podlagi gotovih in istinitih podatkov kaj lahko in prav očitno kazala velika važnost razumnega narodnega gospodarstva.

Velikega pomena v gospodarstvu so gospodarski zapisniki, v katere se vse leto zaporedoma zapisavajo vsi dohodki in troški. Kdor ne ve računati, kdor ne pozna svojih dohodkov in troškov, tisti je jednak slepecu, ki konečno v jamo pade, to se pravi, on zgubi dom in premoženje svoje. V tem oziru vlada med našim ljudstvom velika, recimo, neodpustljiva nemarnost. Prepričan sem, da bi marsikateri kmet bolje gospodaril, ko bi vedel, koliko na leto pridelal in koliko izdal, kajti bi se potem gotovo varoval nepotrebnih troškov, ki so dostikrat prav znatni. Gospodarski zapisniki so tedaj zrcalo, ki na podlagi številk kaj jasno kaže vsakemu stanje njegovega gospodarstva. Kdor si toraj sestavlja gospodarski zapisnik, tisti je gotovo dober gospodar, kajti vže s tem, da si zaporedoma zapisuje prijeme in izdatke, kaže, da se za svoje gospodarstvo dovolj zanima. Zato je pa potrebno, da se otroci vže v šoli naučé, kako je le-te zapisnike sestavljati in voditi, kar je, kakor znano, kaj lahko in priprosto.

Računstvo podava tudi kaj ugodno priliko, da otrokom kažemo imenitnost varčnosti, koji pristoja častno mesto v umnem gospodarstvu. Tu vidimo, kako iz malega raste veliko, kako iz malih, neznatnih potroškov postanejo velike svote, in nasprotno zopet, kako iz prihranjenega krajcarja narastejo goldinarji, petaki, desetaki itd. Taki nauki se otroškemu dubu globoko vtisnejo in gotovo prinesejo jedenkrat tudi dovolj najboljšega sadu. Tudi pouk v oblikoslovju in risanju bode vedel razumen učitelj tako urediti, da se bode ž njim vzbujalo in pospeševalo zanimanje tudi za umno kmetijstvo.

Petje sladi in razveseljuje naše življenje, ono razvedruje duh in vzbuja veselje do dela. Pevajoč pozabimo na dneva težavno delo. Zato se pa naj v narodni šoli posebno goji domače narodno petje, ono petje, ki je nekdanj spremljalo delavca idočega v jutro na delo in vračajočega se na večer zopet nazaj domov.

Toliko tedaj o pouku v šoli. Vsak spozna, da to ni nikak podroben učni načrt, ampak označeno je le v glavnih potezah, kako se naj ljudskošolski pouk v vsem svojem obsegu ozira tudi na kmetijstvo; v okrožju teh potez si bode vsak prav lahko odbral to, kar po njegovi sodbi najbolj ugaja dotičnim krajevnim razmeram in potrebam. Zato pa tudi nikakor ni potrebno, da bi se kmetijski pouk kot samostojen predmet uvrstil med druge ljudskošolske predmete, kakor so nam dosledno tudi nepotrebne posebne strokovne knjige. Naša berila v tem oziru popolnoma zadoščajo, kajti je v njih mnogo branj kmetijske vsebine, treba je le, da jih učitelj dobro obravnava ter tu in tam tudi še iz svojega nekaj dodá.

Da je treba pri vsem pouku kazati na Boga kot tistega, ki dava rast, ki razliva svoj blagoslov na delo naših rok, in da se je toraj treba vsak dan v pobožni molitvi k njemu obračati, ter sebe in svoje delo njemu izročati, to je jasno in tega tudi vem, da nihče izmed nas opustil ne bode.

Najimenoitnejše učilo za kmetijski pouk v ljudski šoli je pa brez dvoma dobro urejen in lepo oskrbovan šolski vrt. Dobro urejen šolski vrt je kras in kinč vsake šole, on je izvrstno sredstvo blagonravne izreje otrok, je torišče, na katerem se otroci vadijo in urijo v raznovrstnih kmetijskih opravkih, on je vežbališče prihodnjih naših gospodarjev in gospodinj. Tukaj imajo otroci priliko, da se popolnoma izučé sadjarstva in bučelarstva, ter si pridobé mnogo naukov tudi iz drugih oddelkov umnega kmetijstva.

Obče je pripoznano, da je umno sadjarstvo neizmerne važnosti, da le-ta kmetijska stroka donaša in obeta naši domovini največjega haska in da je toraj vredna največje pozornosti. In vendar je pri nas sadjarstvo še močno zanemarjeno. Res je sicer, da po nekaterih krajih, v katerih delujejo za srečo in blaginjo ljudstva vneti možje, isto precej napreduje, res je pa tudi, da po mnogo drugih krajih isto še popolnoma spi, čemur je največ kriva iz nevednosti izvirajoča nemarnost našega ljudstva.

Po katerem potu bomo pa naše ljudstvo najhitreje dovedli do umnega sadjarstva?

Ne nobednem drugem ne, nego po tistem, ki drži po sredi skozi ljudsko šolo. Ne smelo bi toraj pri nas biti niti jedne šole, v kateri bi se ne poučevalo tudi o umnem sadjarstvu. Smoter tega pouka pa je dvojen. Prvič se morajo otroci sè sadjarstvom tako dobro in temeljito seznaniti, da si pridobé vseh potrebnih praktičnih in deloma tudi teoretičnih naukov o umnem sadjarstvu, in drugič se morajo otroci za ta predmet tako navdušiti, da jim bode ves čas njihovega življenja ostal ljub in drag. Obojno je možno doseči, ako učitelj sam predmet dobro umé in je zanj tudi dovolj navdušen. Otroci dragemu učitelju svoja sreča odprejo, on jih ima v svoji neomejeni oblasti, blagor obema, ako se srce izliva v srečo, ako na učenca sprejemni duh vpliva za vse, kar je dobrega, lepega in blagega navdušen učitelj.

Poleg sadjarstva se bode v vrtu učilo tudi bučelarstvo, ki je v tesni zvezi sè sadjarstvom in ki kaj dobrodejno vpliva na človeško srečo. Dekleta pa imajo v vrtu priliko, seznaniti se z odgojo raznovrstne zelenjadi in nežnih cvetlic. Pa tudi marsikateri novi sad bode po šolskem vrtu prišel med prebivalce dotičnega okraja. Po svoji lepoti po izglednem redu in snagi v vrtu pa se bode v otrocih budil in blažil lepoznavski občutek. Tako je tedaj šolski vrt bistveno sredstvo vsega pouka in odgoje: kjer tega ni, tam manjka šoli najimenoitnejše učilo. Jedna ura v prosti naravi, v vrtu, med raznovrstnim rastlinjem koristi mnogokrat več, nego 10 ur med tesnimi stenami zaduhle šolske izbe.

Skušnja pa tudi uči, da so pridni sadjarji tudi v vsakem drugem oziru skrbni gospodarji. Ako tedaj šola odgoji dosti razumnih sadjarjev, tedaj je posredno odgojilo tudi dosti omikanih in zavednih kmetovalcev v obč. Šolski vrti se toraj po vsej pravici smejo imenovati vežbališča naših prihodnjih gospodarjev in skrb nas vseh, kakor tudi šolskih oblasti in vseh drugih, kojim je mar napredek kmetijstva, bodi, da se prej ko slej pri vsaki šoli napravi šolski vrt. Troški pri vrtu so prava malenkost proti ogromnemu dobičku, kojega donasa. Ker ima pa učitelj pri šolskem vrtu jako veliko dela in truda, in navadno tudi gotovih troškov, zato je neobhodno potrebno, da se učitelji, ki šolske vrte marljivo oskrbujejo in umno vodijo, tudi primerno nagradujejo. (Konec sledi.)

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Št. 89.

I.

Zapisnik

seje direktorija „Zaveze slov. učit. društev“, dne 4. oktobra 1890. l. v Krškem. Prisotni gg.: dr. T. Romih, predsednik, Ivan Lapajne, blagajnik in Fr. Slanc, tajnik.

Dnevni red:

a) Predsednik naznani, da se je o priliki poroke Njihove Visokosti nadvojvodine Marije Valerije poklonil z blagajnikom c. kr. glavarju Krškemu s prošnjo, naj blagovoli sporočiti na Najvišje mesto najponižnejše čestitke slovenskega učiteljstva z izrazi neizsprenljive zvestobe in udanosti do Njihovega Veličanstva in do cele cesarske hiše; na to čestitko dostavila se je predsedniku zavezinemu potom okrajnega glavarstva zahvala Njihovega Veličanstva.

b) Predsednik zavezin poklonil se je v imenu slov. učiteljstva tudi visokočastitemu knezoškofu premilostljivemu gospodu dr. Mihaelu Napotnik-u, javlja mu resolucijo o slogi mej duhovenstvom in učiteljstvom. Nj. knezoškofova milost sprejela je jako ljubeznjivo predsednika in se v pogovoru izrazila, da je imela priliko spoznati pri svojih kanoničnih vizitacijah mej slovenskim učiteljstvom jako mnogo vrlih mož. Pooblašče vaje predsednika, da sme to hvalo učiteljstvu priobčiti, naročila je Nj. knezoškofova milost, izročiti učiteljem, v imenu katerih se je predsednik poklonil, knezoškofove milosti prisrčne pozdrave.

c) Direktorij razpošlje v kratkem vabilo na naročbo ilustrovanih knjig za mladino, kakorsnih je več izišlo v českem jeziku in kakorsne so pripravljene česki knjigarji tudi sè slovenskim tekstom založiti, ako se oglasi vsaj 500 naročnikov.

d) Direktorij vloži v kratkem prošnjo na vse c. kr. šolske svete v slovenskih pokrajinah, da bi se delile primerne nagrade onim učiteljem, kateri poučujejo čezpostavno število otrok.

e) Direktorij izroči klubu slovenskih poslancev na Štajerskem prošnjo na deželni zbor o izboljšanju učiteljskih plač na Spodnjem Štajerskem in radi podelitve petletnic vsaki definitivno nameščeni učiteljski osebi, oziroma prošnjo za odstranitev imena podučitelj.

f) O priliki zasedanja kranjskega deželnega zbora spregovorila se bode primerna beseda o volilni pravici ljudskih učiteljev na Kranjskem.

Dr. Tomaž Romih,
predsednik.

Ivan Lapajne,
blagajnik.

Fran Slanc,
tajnik.

II.

Direktorij vložil je potom veleslavnega c. kr. deželnega šolskega sveta Kranjskega sledečo prošnjo na c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje:

Visoko c. kr. naučno ministerstvo!

Udano podpisani direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ si dovoljuje prositi, da bi se sestavila posebna komisija šolnikov s sedežem v Ljubljani, ki bi se pečala s tem, da bi se v c. kr. zalogi šolskih knjig tiskale in zalagale vse potrebne slovenske šolske knjige za ljudske, meščanske, obrtne šole in učiteljišča.

Svojo ponižno prošnjo si dovoljuje opirati na sledeče razloge: Slovensko učiteljstvo je sicer hvaležno visoki vladi, ki je do sedaj za ljudske, zlasti za nižje organizovane šole izdala vse potrebne slovenske šolske knjige. Slovenske ljudske šole so do sedaj malo drugih knjig potrebovale; izhajale so še precej s temi, katere jim je dajala c. kr. zaloga. Ali slovensko šolstvo je jelo tako napredovati, kakor nemško ali česko. Na Slovenskem imamo vže tudi višje organizovane 5-, 6-, 7- in 8-razredne ljudske šole, razun tega se je nadjater poleg obrtnih tudi meščanskih slovenskih šol. Slovenščina se vpeljuje tudi v nekatera učiteljišča. Za vse te višje učilnice pa nedostaje slovenskih šolskih knjig, a tudi za nižje ljudske šole slovenske bode treba šolske knjige popravljati, n. pr. slovenske in nemške slovnice, računice itd. Ta zadeva naj bi bila skupna skrb vseh činiteljev, ki skrbé za slovenske šole, n. pr. vseh slavnih c. kr. deželnih šolskih svetov v posameznih pokrajinah s slovenskim prebivalstvom. Ker je pa težko jedinstvi doseči med temi tako različno sestavljenimi korporacijami, zato naj bi blagovolilo slavno c. kr. naučno ministerstvo sestaviti jeden sam organ, jedno samo korporacijo, katera bi skrbela, da izidejo z odobrenjem visokega ministerstva v c. kr. zalogi vse potrebne nove in stare, a popravljene knjige za ljudske, meščanske, obrtne in učiteljske šole s slovenskim učnim jezikom. Predsednika te komisije bi imenovalo n. pr. samo visoko ministerstvo; slavni c. kr. deželni šolski sveti bi pa izbrali po nekaj udov izmed šolnikov-pisateljev, n. pr. Kranjski in Štajerski po 2 ali 3 člane, Goriški (Tržaški) in Koroški po 1 ali 2 uda. Naloga tej komisiji bi bila, nabirati sodbe in nasvete ter popravke o sedanjih šolskih knjigah in rokopise za nove. Vsi došli spisi se izročé posameznim, pri sejah izbranim poročevalcem, ki zopet v sejah o njih poročajo. Skupna komisija stavi potem končne predloge visokemu c. kr. ministerstvu, katere šolske knjige naj bi v premenjenih natisih in katere bi na novo izišle v c. kr. zalogi šolskih knjig.

S tem bi se doseglo jedinstvo gledé slovenske šolske literature. Taka komisija naj bi bila tudi postavno odločeni organ, kateremu se izročevati morajo tudi vse druge nove šolske knjige, ki izidejo v privatnih zalogah.

Za slovenske šolske knjige nima — kolikor je udano podpisanemu direktoriju znano, — slavna vlada do sedaj pravega organa, kateremu bi se mogle nove slovenske šolske knjige v presojo pošiljati; zatoraj se pripeti, da slovenski pisatelj 4 ali več let ne dobi odgovora, če prosi, da bi se njegova nova knjiga za šolsko rabo potrdila. Zavoljo tega meni udano podpisani direktorij, da bi se vže olajšalo poslovanje samega visokega ministerstva in posameznih c. kr. deželnih šolskih svetov s tem, ako se ustanovi posebna komisija za izdajanje slovenskih šolskih knjig. Udano podpisani direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ si dovoljuje to zadevo visokemu c. kr. ministerstvu za nauk in bogočastje prav toplo priporočati in prositi, visoko ministerstvo naj blagovoli sestaviti posebno enketo izvrstnih šolnikov za izdajo slovenskih učnih knjig za ljudske, meščanske, obrtne in učiteljske šole.

V Krškem, dne 6. oktobra 1890.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

Dr. Tomaž Romih,
predsednik.

Ivan Lapajne,
blagajnik.

Fran Slanc,
tajnik.

Pisma iz Gradea.

III.

Prijetnosti velikomestnega življenja spoznali smo tudi mi kmalu. Vsak dan je prinesel kaj novega, zabavnega, poučnega. Ob tolikem delu bili smo pa tudi razvedrila potrebni; češče smo željno pričakovali dneva ali večera, ki nam ga je prinesel.

Takoj prve dni našega bivanja v Gradcu imeli smo priliko, ogledati lepo cvetlično raztavo v takozvani „Industriehalle“.

Monumentalno to poslopje, ki je pred vsem odmenjeno za deželne razstave, katere se na Štajerskem od 10 do 10 let ponavljajo, služi čez leto in dan v najrazličnejše namene. — Predpustom raja ondu Kurentu udana mladina, ob adventnem in postnem času prirejajo se ondu veličastni koncerti, potem pridejo na vrsto perijodične razstave, kmalu zopet se kažejo ondu umetniki itd. itd.

Velikanski prostori so pa tudi za kaj takega kakor navlaš. Ne gledé na to, da so pripravni za več tisoč ljudi, imajo tudi to dobro, da so jako zračni, svetli in v kaj prijetnem kraju.

Da govorim o cvetlični razstavi, omenim naj, da so bile tu zastopane vse fine vrste cvetlic, počenši z lepo kamelijo do ponižno cvetoče vijolice. Krasnih vencev, šopkov, blazin in košaric od cvetlic bilo je na stotine. Posebno imponirale pa so po sredini velike dvorane sestavljene skupine eksotičnih in domačih umetno vzgojenih cvetlic v najlepšem cvetju. Pero ne more dostojno opisati krasote naravine, ki se nam pojavlja baš v rastlinstvu.

Gospodom tovarišem, ki gojé po šolskih vrtilih tudi cvetlice, priporočal bi za nakup semena in sadik na razstavi odlikovano tvrdko: Anton Zink, Kunst- und Handlungsgärtner, Graz, Moserhofgasse, 28.

Istotako ste priporočila vredni za različno vrtnarsko orodje tvrdki: Josef Rudolf, Messerschmied und Feinschleiferei, Graz, Annenstrasse, 1, in pa: F. Očenášek, Messerschmied, Graz, Herrengasse. Tudi ta dva sta razstavila lepo zbirko različnega vrtnarskega orodja.

Tistim pa, ki hoté na vrtu postaviti železno topo, ali sploh želé olepšati vrt z enakimi rečmi, priporočam tvrdko: Christof Öderer, Eisensandlung „zur goldenen Schaufel“, Graz, Griesgasse, 12.

Njegove razstavljene navrtne priprave so bile prav lepe in mnogovrstne. — Salonske mičice za cvetlice, akvarije, vodomete, zlate ribice in še več

takega nagizdnega blaga je razstavila akreditirana tvrdka: Johann Sadnikar, Graz, Annenstrasse, 25.

Zares veličastna razstava!

Jedva je izginil duh svežih cvetlic iz prostrane dvorane, vže je bila prirejena za drug izreden užitek, pripravljen občinstvu. Slavni komponist E. Strauss, kapelnik godbe za dvorne plese, priredil je na potu v Ameriko v Gradcu dva koncerta. S svojim pomnoženim orkestrom privabil je toliko občinstva, da so bili prostori velike „Industrie-halle“ skoro pretesni.

Godbeno izobraženemu človeku se taki koncerti globoko vtisnejo v spomin ter mogočno vplivajo na njegovo nadaljno muzikalno izobražbo. Preciznost igre, ensembla, tehnika, s kratka vse vpliva mogočno na njegovo dušo.

Nikedar ne pozabim tega. In kako čarobno so donele gosli Strauss-u samemu! S kako lahkoto je igral proti občinstvu obrnen na pamet svoje skladbe! Vse je gibalo na njem ter nekako pričalo, da mož živi in umrje za godbo, ta neprecenljivi dar z nebes.

Tu pa tudi ni slišati onega nepotrebnega vglasanja instrumentov, ki je karakteristično za naše „kapele“. Skoro ne opaziš, kdaj so godci vbrali svoje gosli; vsak sedi mirno na svojem prostoru in čaka kapelnika. Kadar pa ta nastopi, zadoné v istem hipu ubrani akordi svetnoslavne Strauss-ove kapele.

Ko smo pozneje brali, da so v Ameriki hotele nekatere kapele konkurirati s Strauss-ovo, bili smo prepričani, da skoro mora zmagati slavni naš „Walzerkönig“. Ignacijev.

Društveni vestnik.

S Krasa, 4. oktobra. (Zborovanje učiteljskega društva za sežanski okraj.) V četrtek, 2. t. m., smo zborovali v Nabrežini, kamor se nas je sešlo 20 učiteljskih moči. Gospod društveni predsednik otvori točno ob 10. uri dopoldne zborovanje z običajnim pozdravom, poroča nam marsikaj zanimivega gledé na šolstvo in učiteljstvo; nadalje prebere nekaj dopisov, ki jih je naše društvo prejelo, kakor tudi dopis upravnega odbora „Zaveze“ z ozirom na zavarovanje učiteljstva pri banki „Slaviji“; konečno pozdravlja prisotna nova dva učitelja našega okraja, ki sta tudi pristopila k našemu društvu.

Za tem se je prebral zapisnik zadnjega zborovanja, ki se je odobril. G. Kosovel je predaval o pevskih predvajah v prvem šolskem letu z ozirom na melodijo, ritmiko in dinamiko. Slišali smo marsikaj poučnega in se prepričali, da je g. poročevalec prebral lepo število metodičnih del gledé na ta šolski predmet. Ko je završil, se je vnela o pevskih predvajah živahna in vspodbudna debata, ki je končala s predsednikovim priznanjem gosp. Kosovel-u, da je njegovo predavanje izborna in posnemanja vredno. Gosp. A. Luznik je predaval o učiteljskih dolžnostih

v šoli in izvan šole ter nam prav toplo priporočal gojitev narodnega petja. Da bomo pa to prijetno dolžnost tem lažje vršili, nas je vspodbujal, da se sami marljivo učimo petja; in ker to posameznim ni tako lahko, nas je navduševal za pevski zbor, kojega naj bi naše društvo imelo in ki nas naj bi v petju vedno bolj izobraževal. Uvaževaje pa, da se ne bi mogli vsak mesec shajati k skupnim vajam, nam je nasvetoval zdravo misel, da naj se osnujejo v celem okraju trije ali štirje odseki, pri katerih bi se mesečno gojile pevske vaje. Ti odseki bi se pa pri zborovanjih in konferencah združili v krepke pevski zbor, ki bi bil impozantna prikazen. — Se vé, da smo vsprejeli predavanje gosp. Luznik-a z navdušenimi „Živio!“-klici.

G. Kante nam je predaval o načinu, kako naj pripravljamo šolsko mladino do prostega predavanja, ki je v današnjih časih velikega pomena. Priporočal nam je toplo, naj marljivo gojimo prosto pripovedovanje povesti in pravljic, kakor tudi drugih lepil sestavkov, ki pa naj si bodo v vezani ali nevezani besedi. Našteval nam je tudi velike koristi z ozirom na vzgojo in pouk, ki jih prosto predavanje prinaša.

Razume se, da smo to predavanje z občnim odobranjem vsprejeli. — Gosp. Sila nam je poročal v kratkih potezah o II. občnemu zboru „Zaveze“, ker je o zboru že itak večina poučena iz poročila „Potnik-ovega“.

Vsprejeli smo jednoglasno nastopne nasvete:

1. Benigar: Gosp. predsedniku „Zaveze“ naj zakličemo krepki „Živio!“ v priznanje njegove vrle marljivosti pri vodstvu upravnega odbora.

2. Kante: Naše društvo naj prosi banko „Slavijo“, da izplača odstotke od zavarovalnine Kantejeve naši društveni blagajnici.

3. Kante: Gledé prihodnjega zborovanja „Zaveze“ se pooblasti odbor, da potrebno ukrene.

4. F. Tomšič: Na okr. in dež. šolski svet naj vloží društvo prošnjo gledé pomikanja učiteljstva v više plačilne vrste.

5. Bano: Naše društvo naj se zahvali gosp. dr. Romih-u za izvrstni odgovor „Rimskemu katoliku“, ki je zaničevalno pisal o učiteljih-zaveznikih.

6. Benigar: Naše društvo naj čestita nesrečnemu našemu tovarišu gosp. Korsič-u, ki je konečno vendar nekoliko okreval od težke bolezni.

7. Kosovel: Naše društvo naj se obrne do merodajnih oblasti, da se enkrat vendar kaj ukrene gledé na nadučiteljsko mesto v Sežani.

8. Štrukelj: Naše društvo naj v soglasju z drugimi učiteljskimi društvi prosi deželni zbor za povišanje učiteljskih plač.

9. Kante: Društvo naj izvoli odsek, ki bi potrebno preskrbelo za slovesno praznovanje desetletnice našega društva, ki naj bi se povelicala z opisom našega političnega okraja s prijaznim sodelovanjem preč. naše duhovščine in gg. županov.

10. Sila: V dotični odsek se izvolijo gg. Kante, Kosovel in Bano.

Ker ni bilo več nobenih nasvetov, in ker nas je želodec opominjal, naj vršimo tudi dolžnosti do njega, je predsednik zaključil zborovanje. Na svidenje maja meseca!

I. B.

Z Dolenjskega. (Letni občni zbor „Pedagogiškega društva“.)*) Meseca avgusta t. l. imelo je „Pedagogiško društvo“ svoj letni občni zbor na Krškem. Razun polnoštevilnega učiteljstva „krškega okraja“ prišlo je k temu zboru tudi mnogo gostov n. pr. gg. dr. Mencinger, šolski nadzornik Davorin Sinkovič iz Primorskega, bivši tajnik nadučitelj Ravnikar iz Litije itd. Vlado je zastopal Krški okrajni glavar Weiglein. Skupščino otvoril točno ob napovedani uri prvosednik g. Gabršek, ki vse navzoče prisrčno pozdravi.

Namesto bivšega tajnika o društvenem delovanju poročá g. predsednik. Le-ta povdarja, da je društvo v minolem letu vrlo napredovalo in marljivo delovalo v prid šolstva in blagor učiteljstva. Društvo šteje **190** pravih, **45** podpornih in **jednega** častnega,

(Po naključni zakasnilo.)

skupaj **235** udov. Udje, ki dolžujejo dveletno udnino, niso vštetí. Prosimo, da ti, prej ko mogoče, poravnajo svoj dolg. Razen občnega zbora imelo je društvo dve zborovanji: 10. aprila na Krškem in 1. maja v Radečah. Tudi odbor se je med letom večkrat shajal k skupnim zborovanjem, bavil se ter posvetoval o važnejših zadevah in šolskih stvareh. Gosp. deželnemu predsedniku Kranjskemu, baronu Winkler-ju poslala se je povodom 10-letnega službovanja kot predsednik na Kranjskem primerna čestitka, na kar se je preblagorodni gospod lepo zahvalil dne 15. aprila — društvu želeč obilo vspeha in božjega blagoslova. — K zborovanju „Zaveze učiteljskih društev“ v Celju je društvo odposlalo 10 delegatov. Šolski gosposki se je predložilo „Dušeslovje“ v odobrenje; prejšnje leto pa „Vzgojeslovje“ in „Ukoslovje“, kar pa še do sedaj ni rešeno.

Kakor lansko, tako je društvo tudi letos dobilo obilo izdatnih podpor: preslavni deželni zbor Kranjski mu je naklonil **100 gld.**, dr. vitez Močnik je poslal za knjige **3 gld.**, krška posojilnica je darovala **5 gld.**, gospica učiteljica Mimi Wessner v Ljubljani je darovala **6 gld. 94 kr.** in ljubljanski g. prošt dr. Klofutar za poslane mu knjige je dal **5 gld.** Vsem tem blagodušnim podpornikom izreče občni zbor iskreno zahvalo, proseč jih, da bi še nadalje društvu ohranili svojo naklonjenost ter s tem lepim vzgledom privabili še drugih dobrotnikov koristnemu društvu.

Z razpečevanjem knjig so si velikih zaslug stekli naslednji gg.: F. Vodopivec v Gorici, Ivan Mercina v Gorici, J. Režek v Kranju, M. Kante v Sežani, Ant. Brezovnik v Vojniku, Vojteh Ribnikar v Logatcu in gospica Mimi Wessner v Ljubljani itd. itd. Bog Vas živi!

„Učilska izložba“ našega društva vrlo napreduje, ki se je od lanskega leta pomnožila z raznimi lepimi učili. Mi le želimo, da bi jo slovenski učitelji pridno obiskavali. Troški za lanske knjige so čisto poravnani. Prvi letnik se je vže razprodal. V zalogi ima društvo še nekaj izvodov drugega letnika, nekaj lanskih letnikov ter — obilo „Vzgojeslovje“ „Ukoslovje“ in „Dušeslovje“. Konečno g. poročevalec samo še želi, da bi društveniki ostali zvesti, društvo pridno podpirali s prispevki — in po možnosti med slovenskim razumnštvom nabirali še novih udov.

O dohodkih in troških poročá gospica M. Michel. Dohodkov je društvo imelo **569 gld. 42 kr.**, stroškov pa **435 gld. 18 kr.**, v blagajnici še ostane **134 gld. 24 kr.**, kar se vporabi za letošnji letnik, ki se baje vže tiska.

V društveno vodstvo (odbor) so se izvolili gg.: šolski nadzornik Bezljaj, nadzornik Gabršek, ravnatelj Jamšek, ravnatelj Lapajne, učiteljica Michel, dr. Romih in nadučitelj Rupnik.

S tem se je peti občni zbor „Pedagogiškega društva“ s „slava“- in „živio“-klici na presvitlega vladarja zaključil. Gašperetov.

Iz Novomeškega okraja. Dne 18. m. m. imeli smo učitelji šolskega okraja „Rudolfovo“ svoj prvi društveni občni zbor v Toplicah. Predsednikom zboru izbran je bil g. nadučitelj Koncilija, zapisnikarjem pa g. šolski vodja Zavrli.

Gospod predsednik se spominja zaščitnika šole in učiteljstva premilega nam vladarja ter svoj govor zaključil s trikratnim „slava“ presvitemu cesarju. Na to otvori zborovanje ter pohvalno omenja, da gospodje kolegi niso se vstrašili daljnega pota, marveč svesti si stanovske dolžnosti mnogoštevilno se zbrali, akoravno so velike počitnice in je večina učiteljev odšla iz okraja, obžaluje pa, da ni jedna gospodična učiteljca navzoča ni, akoravno bi lahko prišla vsaj jedna iz Rudolfovega.

Na dnevnem redu je bila izvolitev društvenega odbora, določitev letnega doneska za pojedine člane, izvolitev gospoda c. kr. ravnatelja višje gimnazije v Ljubljani Andreja Senekovič-a prvim častnim članom našega društva, jednoglasni sklep, da novo društvo pristopi k „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“ ter da se vrlemu učiteljskemu listu „Popotnik-u“ pošlje sledeča od vseh zborujočih udov podpisana izjava:

Z ozirom na neutemeljeno, brezozirno in zlobno sumničenje in podlo pisarjenje listov „Stare Soče“ in „Rimskega katolika“ proti narodnim slovenskim učiteljem in narodni šoli, s katerim hoče duhovnik Mahnič blatiti učiteljski stan in našo veljavo med ljudstvom izpodkopati, — teptaje izobraženost učiteljev v prah, nasprotno ono vaških kaplanov v zvezde kovaje, — izjavlja prvi občni zbor učiteljskega društva za šolski okraj „Rudolfovo“ gospodu uredniku „Popotnik-a“, nadučitelju Nerat-u, kakor tudi predsedniku „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ gospodu doktorju modroslovja, narodnemu učitelju v Krškem Tomažu Romih-u za njiju moško besedo, ki sta jo zastavila v bran naše stanovske časti, polno priznanje in zahvalo, med tem ko imamo za gospoda Mahnič-a in njegovi glasili, v kolikor pisarijo o narodnih učiteljih in onečastujejo učiteljski

stan jedini Greuter-jev „medmet“, pomilovanje in zaničevanje, tembolj ker slovenski dnevnik pod uredništvom duhovnika gospoda Žitnik-a v Ljubljani vse drugače misli in piše o narodnih učiteljih in njihovem delovanju nego „Rimski katolik“ in „Stara Soča“, za kar mu izrekamo javno priznanje. Čitamo namreč v „Slovenci“ o učiteljih popolnoma nasprotno misli Mahnič-evin: „Učitelj je apostelj Jezusa Kristusa, namestnik starišev, gospod sedajnosti in prihodnosti. Učitelj na deželi je velika moč, kateri se more razven duhovniške komaj katera druga primerjati. Gotovo ga ni pravega katoličana, ki bi zaničeval učeči stan. Katoličani privošimo učitelju pošteno plačo (jedini vlevučeni doktor teologije Mahnič nam je ne privoši, ergo: Mahnič ni pravi katoličan) primerno imenitnej njegovej nalogi, da mu ni treha kruha stradati. Cerkev spoštuje učitelja, kajti v njem gleda učitelja vseh učiteljev.“

Kaj ne, gospod Mahnič, „Slovenec“ in njegov urednik je tudi liberalec? Branite katoliško vero kot duhovnik kolikor Vam drago, a pri tem ne pluvajte v obraz nam narodnim slovenskim učiteljem! Da smo Slovenci, katoličani in Avstrijani, je bil, je in bo vedno naš ponos. Vse za narod, vero in cesarja, kri, življenje naj velja. Clara pacta, boni amici. Učitelji spoštujemo duhovnike, obratno pa tudi mi od duhovnov zahtevamo, da oni nas spoštujejo.

Če kdo zaničuje težavni naš stan,

Ta nima al' srca, al' nima možgan!

Sledi sedemnajst podpisov.

Ker nobeden gospodov udov nima nikake želje in ker je čas vže proti noči se nagnil, sklene gospod predsednik zborovanje z nado, da se prihodnje leto še v obilnejšem številu snidemo in da bo vsak posamezni član storil svojo dolžnost v procvit mladega društva, v čast učiteljskega stanu in v blagor mile nam domovine.

Zdravstvujte gospod urednik!

Davorin Judnič,
nadučitelj, tajnik društva.

Dopisi in druge vesti.

Ljubljana. (XVIII. občni zbor „Národne Šole“, društva v pomoč in podporo ljudskim šolam in učiteljem. Kmalu po šesti uri zbralo se je predvečeraj zvečer v mestni dvorani nad 40 članov. Predsednik gosp. Stegnar Feliks predstavlja funkcionarje društva, ter presrečno pozdravlja došle ude, katere so s tem, da so se v tako obilnem številu sešli k današnjemu občnemu zboru, pokazali svoje zanimanje za velevažno stvar. „V združbi je moč in napredek“ izrekel je pred mnogimi leti navzoči starosta učiteljatva g. Praprotnik, kateri se je letos podal v zasluženi pokoj, katerega naj bi mu Bog dal še mnogo let mirno in zadovoljno užiti,

gledajoč, kako plodonosno se razvija od njega vsejano seme na korist narodnemu šolstvu in občini. Izreče mu društvo čestitanje na odlikovanju ob priliki umirovljenja. Zbor vstane v znamenje svojega spoštovanja. — Dalje omenja napredka narodnega na šolskem polju, ter izreče željo, da bi Bog naklonil društvu še mnogo delavnih močij: pred vsem omenja vrhovnega pokrovitelja in pospešitelja vsega šolstva, presvitelega cesarja Frana Josipa, kajti s povzdigo šolstva, povzdiga se tudi narod na višjo stopinjo. Potem izreče zahvalo vsem veleslavnim podpirateljem in dobrotnikom prekoristnega društva, ter končno povabi društvenega tajnika, da bi izvolil

obširneje poročati o društvenem delovanju slavni družbi!

Na to prebere in poroča tajnik gospod Fran Govekar iz Šiške nekako tako-le:

Slavna skupščina!

Častitim društvenikom, ki so se potrudili priti k 18. običnemu zboru „Narodne Šole“ poročal bi rad kaj mikavnega in razvedrilnega, da bi se po dolgem prestanku zopet jedenkrat nekoliko poradovali v svojem shodu, pozabili svojih vsakdanjih skrbi in sitnosti, ter ohrabрили se za nadaljno vzajemno delovanje in oživili svoje prijateljstvo. — Žal pa, da predmet, ki nas pri tej priliki družī, ne podaja takega gradiva. Suhoparne številke in nekoliko reminiscencij na preteklo šolsko leto — to je vse, gospoda moja, kar mi daje povod in gradivo za poročilo.

Večino tega pa najdete, gospodje tovariši v skrbno sestavljenem računskem sklepu, katerega smo razposlali z vabilom na občni zbor vsem članom in katerega imate tudi pred seboj.

Zanimiv v njem je pregled društvenikov, ljudskih šol in učiteljev. Število prvih je od lani naraslo od 89 na 102, torej za 13 več. — Istotako so manjša uplačila redkejša postala, večja pa se pomnožila. Vse to kaže povišano zanimanje za društvo z jedne, in priznavanje koristnosti „Narodne Šole“ z druge strani, kar je odboru dobrodejno zadostilo za njegovo trudapolno delovanje. V občē je udeležba društvenikov nekoliko večja mimo lanskega leta. V računskem zaključku je bilo v prejšnjem letu plačujočih članov izkazanih 137; a v zadnjem letu 144; vsled večjih vplačil in več društvenikov razdalo se je tudi več šolskega blaga in vkupna vrednost vračil z darili vred, za katere društvena blagajnica ni vsprejela nikakoršnih doneskov, znaša 1164 glđ. 62 kr., mimo lanskih 976 glđ. 70 kr. torej za 187 glđ. 92 kr. več.

Obdarovanih ljudskih šol je zabeleženih 16 in darila so bila vredna 71 glđ. 77 kr.

Da je „Narodna Šola“ mogla zdatneje delovati in obilnejše podpirati naše šolstvo, zahvaliti se imamo v prvi vrsti visokemu deželnemu zboru, ki je blagoizvolil svojo letno podporo od 100 glđ. povišati na 200 glđ. Sicer pa sta, kakor vsako leto, slavni mestni zbor in slavna kranjska hranilnica s svojima visokodušnima podporama naklonila društvu najobilnejšo podporo in pomoč. (Konec sledi.)

Iz logaškegega okraja. — V četrtek, dnē 18. septembra t. l. je postavilo naše „društvo učiteljev in šolskih prijateljev“ prvi kamenit spomenik pokojnemu članu g. Ivanu Trev-nu, nadučitelju na Blokah. K tej ganljivi slovesnosti se je zbralo 14 učiteljev in le dve učiteljici, dasiravno je bilo najlepše jesensko vreme in je naš okraj kaj gosto s temi rožicami posejan. Sē slovesno črno mešo, katere

se je vdeležila ondotna šolska mladež, krajni šolski svet, g. župan in obilo občinstva, se je pričel ob 10. uri vspered. Po končani sv. meši se je odpela „Libera“ in žalostinka „Nad zvezdami“. Na to smo se podali h grobu s cveticami in lepim vencem okrašenemu, kjer se je odpela zopet „Libera“ in opravile zadušne molitve. Ko so potihnili zadnji akordi prelepe in ganljive pesni „Blagor mu“, je stopil predsednik našega društva g. V. Ribnikar k spomeniku, raz kojega so vihrali črni trakovi s primernimi napisi, ter v lepem govoru opisal življenje in delovanje pokojnikovo. Z nagrobnico „Jamica tiha“ smo se poslovili za vselej od predragega nam tovariša in prijatelja. — Blag mu spomin!

Mej skupnim obedom smo pozdravili telegrafičnim potom baš ta dan v Toplicah na Dolenjskem učiteljsko društvo snujoče tovariše novomeškega okraja, koji so nam tudi takoj s primernim sočutnim telegramom odgovorili.

Resno otožna, pa lepa slovesnost je bila to, a še lepši lahko bi bila, ako bi se vsi naši tovariši, osobito pa tovarišice vendar vže jedenkrat toliko zavedali, da bi vsaj spoznali, koliko je vredna prava kolegijalnost in naš stanovski ugled. V jedinstvi je moč, bodi naše goslo in dočakali bomo čase, po katerih vsi brez izjeme tako silno hrepenimo. —k.

Iz ptujskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija za šolski okraj okolica Ptuj dne 7. avgusta.) Predsednik: c. kr. šolski nadzornik Ranner, njegov namestnik nadučitelj Robič, zapisnikarja učitelja Brencē in Copf. Navzočih je 55 učiteljskih oseb, med temi 42 glasujočih.

I. Vsled nagovora g. predsednika izjavi konferencija neomahljivo zvestobo in udanost do vladarske rodovine veselim povodom poroke prevzišene gospe nadvojvodinje Marije Valerije, kličoč dobrotnemu cesarju Franu Josipu I. naudušeni trikratni „živio!“

Na dalje čestita konferencija po gosp. c. kr. okr. glavarju Nj. prevzvišenosti g. c. kr. namestniku baronu Kūbeck-u k dvajsetletnici svojega službovanja kot namestnik na Štajerskem in k njegovemu Najvišjemu odlikovanju. — Predsednik se spominja umrlih sotovarišev nadučitelja Vidovič-a in učitelja Zadravec-a. V znak sožalja vstanejo navzoči od svojih sedežev.

II. Predsednik prečita nekatere ukaze in odloke c. kr. dež. šolsk. sveta.

III. Predsednik poroča o svojih opazkah gledē nadzorovanih šol. V svojem obširnem poročilu razvije stanje okrajnega šolstva, šolskega obiskovanja in discipline, razjasni svojstva učbe in vprašanj pri pouku, povdarja npravno-krščansko odgojo otrok in njih praktično omiko za življenje, podaja namigljajev o obravnavi posameznih učnih predmetov, posebno drugega deželnega jezika, priporoča učiteljem mar-

ljivo preučenje inštrukcij k učnim načrtom, dobro vravnane domače konferencije, vestno pripravo na pouk in udaljevalno izobraževanje, zahteva skrbno in snažno spisovanje šolsko-uradnih spisov ter nam h koncu prav živo na srce poklada skupno vzgojno delovanje šole in domače hiše. — Potem g. predsednik preide k pogovoru o razstavljeni novi šolski klopi, katero je izdelal po nadzornikovih načrtih g. Scheichenbauer v Ptuj. Predsednik povdarja, kakšna bi morala biti dobra šolska klop, ter omenja prednosti svoje, oziroma Scheichenbauer-jeve klopi in nedostatke drugih klopi. Predsednikova šolska klop se priporoča vsem krajnim šolskim svetom.

IV. O vprašanju: „Na katere berilne spise 1.—4. berila se naj opirajo zdravstvenoslovni pouki in kateri?“ poročal je g. Žiher. Našel je 60 takih berilnih spisov in pri vsakem razvil dotični zdravstvenoslovni pouk. G. Copf priporoča domačo lekarno. G. Robič združi obširno obravnavo tega vprašanja v sledeče stavke:

1. Učitelj naj seznanj svoja učence s poglobitnimi deli človeškega telesa in naj na to seznanje opira pouk o zdravju.

2. Najpoglavitejša pravila za zdravje so: a) zmerno vživanje prave hrane; b) primerna in nepretesna obleka; c) snažnost telesa in stanovanj; d) čisti zrak; e) primerno gibanje telesa in pravo razmerje med gibanjem in počivanjem; f) varovanje možganov in čutil, posebno oči in ušes.

3. Te glavne točke zdravstvenoslovnega pouka naj učitelj opira na nastopne berilne spise in naj jih pri obravnavi dotičnih berilnih spisov primerno dopolni:

A. Prvo berilo: štev. 6, 15, 18, 20, 23, 25, 36, 45, 51, 57, 58.

B. Drugo berilo: štev. 5, 11, 21, 31, 32, 41, 43, 52, 69, 88, 90, 96, 105, 106, 116, 120.

C. Tretje berilo: štev. 76, 79, 108, 109, 110, 114, 116, 123, 125, 146, 149, 153, 156, 158, 163, 167, 170, 174, 175, 179, 180, 181, 184, 187.

D. Četrto berilo: štev. 71, 72, 73, 86, 88, 98, 144, 145, 146. — Kjer se to berilo ne rabi, naj se pouki teh 9 berilnih spisov vrstijo pri zdravstvenoslovnih berilnih spisih tretjega berila.

4. Učila, kakor Fiedler-jeve, Kellner-jeve in Kundrat-ove anatomske tabele in pa Bock-ovi anatomske obrzci (modeli) so poglobitni pogoj za vspešni razvoj higieničnega pouka.

5. (Nasvet). Naj se izvoli odbor, kateri naj na podlagi v vseh 4 berilih nabavljajočih se higieničnih poukov sestavi najimunitnejše nauke o varstvu zdravja (slične naukom o varstvu živalij) in naj jih predloži prihodnji konferenciji.

Teh 5 stavkov se jednoglasno sprejme in v dotični odbor se izvolijo gg. Žiher, Robič in Kaukler.

V. O vprašanju „Kako naj učitelj ravna s popravljanjem pismenih vaj in katera popravljalna znamenja naj se rabijo?“ poroča g. Ogorelec. On

povdarja marljivo, natančno, temeljito, skrbno in vestno popravo, pri kateri naj se učitelj ravna po onih glavnih pravilih, ki so zapopadana v inštrukciji k pouku v učnem jeziku v 19. zvezku šolskih postav in naredb, stran 83, točka 8, a—g. Gledé znamenj je bil razgovor zelo živahen. Vsprejeta pa so sledeča znamenja:

a) | mej skupaj pisani besedi, kateri je treba ločiti in pri nepravilnem razzlogovanju; b) U pod ločeno pisani besedi, kateri je treba skupaj pisati; c) V — ako se izpusti beseda ali stavek; d) — pod slovniške, pravopisne in interpunkcionalne pogrške; e) 1, 2, 3, 4, 5 itd. nad besedami pri nepravilnem besednem redu; f) ~ pod nepravilno izbrani izraz.

Ta popravljalna znamenja se lahko rabijo na vseh učnih stopnjah; samo na nižji stopnji naj učitelj večje pogrške sam popravlja, manjše pa samo zaznamva. — Učiteljsko društvo bo skrbelo za to, da bodo ta znamenja — na veliki poli močnega papirja natisjena — visela v vsakej šoli na steni.

VI. G. Matjašič, bivši potovalni učitelj za sadje-rejo, je v 1½ ure trajajočem govoru prednašal „o sadjereji s posebnim ozikom na drevesnico v šolskem vrtu“ tako poučljivo, da je predsednik v imenu konferentistov izrekel g. govorniku zaslužno zahvalo. („Živio!“)

VII. a) Udje šolsko-vrtnega odseka poročajo o stanju šolskih vrtov, oziroma drevesnic, katere so si mej letom ogledali. G. predsednik želi, naj bi se odseku posrečilo na to delovati, da bi bili vsi šolski vrti tako urejeni, kakor to zahteva dotična naredba dež. šolsk. sveta.

b) O stanju in porabi okr. uč. knjižnice poroča g. Možina. G. predsednik opomni učiteljsko naj v prihodnjem letu pridneje sega po knjigah.

VIII. V stalni odbor so izvoljeni gg. Žiher, Šijanec, Kolarič, Kaukler, Weinhard in Robič; v književni odbor pa gg. Možina, Žiher, Kaukler, Copf in Trstenjak.

Ker je dnevni red pri koncu, izrazi g. predsednik svoje veselje nad dobrim izidom konferencije. Ako stori vsak učitelj svojo dolžnost, bo tudi ljudska šola izvrševala svojo nalogo. Predsednik zaključí konferencijo ob 2½. uri popoldne.

Podpredsednik Robič povdarja, da je k dobremu izidu konferencije tudi pripomoglo spretno vodstvo konferencije od strani g. nadzornika, za to mu v imenu konferentistov izrazi prisrčno zahvalo. („Živio!“)
Dravinjski.

(Odlikovanje). Nadučitelju g. Andreju Praprotnik-u je vis. naučno ministerstvo povodom njegovega umirovljenja podelilo naslov ravnatelj.

(Iz c. kr. štaj. dež. šolskega sveta.) Deželni šolski svet poročal je v svoji zadnji seji naučnemu ministerstvu o potrebi osnove paralelke na II. gimnaziju v Gradcu in na gimnaziju v Mariboru, je privolil, da se osnuje nova jednorazrednica v

Stranski vesi (mariborski šolski okraj) in dvo-razrednica v Zajcu (okraj Mautern), je dovolil, da se razširijo lj. šole na Polzeli in Semriach-u v tri-razrednice, pri sv. Marku v štirirazrednice, pri Sv. Štefanu v rožni dolini pa v petrazrednico in je nekemu okr. šolsk. svetu na vprašanje, je-li se ima pouk, ki se na rojstni dan in na imendan cesarjev in cesaričin opušča, nadomeščati, negativno odgovoril.

(Učiteljske plače na Kranjskem). Kakor poroča „Učit. Tov.“, bode kranjski deželni zbor v tem zasedanju, ki začne 14. t. m., zopet obravnaval zakonski načrt o reguliranju učiteljskih plač, ki ni dobil Najvišjega potrjenja. Vsled tega se moremo nadejati, da bode zakon še pred novim letom potrjen in se bodo z letom 1891. učiteljske plače uravnale po tem načrtu.

Spremembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Gosp. Janez Strehovec pride iz Šmihela na II. učit. mesto v Vreme; izprašan kandidat Rajko Mežan pride začasno na Sv. Goro; gspdc. Emilija Jurman iz Spodnje Idrije začasno na II. uč. mesto v Šturiji; gspdc. Anka Kočever iz Begunj na IV. učit. mesto v Radeče; gspdc. Amalija Donati iz Radeč stalno v Mokronog; gspdc. Viktorija Praprotnik, učiteljica v Postojni pride začasno v Cerklje pri Kranju. — **Na Primorskem:** Gosp. Andrej Čekada, učitelj v Sežani pride v Slivje (okraj Volosko); g. Josip Čuček izprašan učit. kandidat pride v Barko; g. Alojzij Verč, učit. v Šempolaju pa pride v Flean. — **Na Štajerskem:** Gosp. Jožef Seyfrid je potrjen za podučitelja pri Sv. Ani na Krembergu. Gosp. Vido Majcen, nadučitelj pri Mariji Snežni stopil je v pokoj.

Prošnja.

V šematizem „Popotnik-ovega koledarja za 1891. l.“ sprejeti hočemo tudi letnico, kedaj se je katera šola ustanovila. Dovoljujemo si torej nujno prositi vsa p. n. častita šolska vodstva, da nam blagovolijo prej ko prej, vsaj pa do 20. t. m. v tej zadevi po dopisnici poročati, t. j. nam naznaniti letnico, kedaj se je njihova šola ustanovila. Zlasti se obračamo s to prošnjo do p. n. šolskih vodstev Kranjske in Primorske, izvzemši šole Postojinskega okraja, za katere nam je tamošnji gospod šolski nadzornik blage volje vže dotične podatke priskrbel, za kar mu izrekamo pristrčno zahvalo.

Pri tej priložnosti usojamo si pozivljati tudi vse p. n. tovariše, da nam eventuelno naznaniti blagovolijo, če so znabiti naleteli v letošnjem koledarju na kako pomoto, da jo zamoremo v novi izdaji popraviti.

Uredništvo „Popotnik-a“,
Maribor, Reiserstrasse 8.

Zahvala.

Občni zbor „učiteljskega društva za Sežanski šolski okraj“ je v Nabrežini dne 2. oktobra t. l. priznal in odobril odgovor „Rimskemu katoliku“ v našem glasilu „Popotnik-u“, kateri je objavilo predsedništvo „Zaveze“.

Za učiteljsko društvo Sežansko
v Sežani, dne 4. oktobra 1890.

Odbor:

Anton Benigar, Ivan Bano,
predsednik, tajnik.

Raznoternosti.

[Prva ruska razstava otroških iger in igrač] je bila otvorjena dne 27. februarija (11. marcija) t. l. v navzočnosti naučnega ministra in mnogo višjih dostojanstvenikov. Razstava zavzema dve veliki dvorani, kateri ste razsvetljeni z električno lučjo. Prva dvorana odmerjena je lesenim, rezanim in manjšim igračam; druga pa tovarnarjem in izdelovateljem igrač na veliko. Razstavljeno je nekoliko tisoč predmetov od 152 izložiteljev, mej katerimi se zlasti odlikujejo izdelovatelji igrač in obrtniki moskovski. Izdelovanje lesenih rezanih igrač je v nekaterih gubernijah znamenit izvir obrtnije, tako da so tam osnovani posebni odbori, ki skrbijo za večje pospeševanje tega obrta. Na moskovski razstavi vzbujta ta obrt veliko zanimanje in občno priznanje. Omeniti je še treba, da so v razstavi zastopane tudi nekatere inozemske tvrdke, da se tako lahko primerja, na kakšni stopnji stoji domači obrt.

[V pomoč moralno zapuščeni deci.] Belgijsko ministerstvo je dovolilo 8000 frankov za

mednarodni kongres, kateri se bode vršil 9. in sledečih dni meseca oktobra t. l. v Bruseljnu ter bode razpravljalo tem, kako bi se naj pomoglo odpuščenim kaznjencem in moralno zapuščeni deci. Belgijski minister pravosodja bode predsedoval temu kongresu.

[Saksonsko šolstvo.] Po avtentičnih poročilih je bilo v kraljestvu Saksonskem minolega leta 4251 ljudskih šol, a od teh 4130 javnih. — Učencev je bilo 664.640, od katerih je obiskovalo javne šole 578.794. V večini teh šol se je poučevala mladina obeh spolov; od omenjenih šol je bilo le 22 deških in 27 deklških šol. — 85% od vseh učencev se je poučevalo v četiri- in večrazrednih šolah. — Poprečno je odpadalo na jeden razred samo 47 v nižjih, 40 v srednjih in 26 v višjih ljudskih šolah. Vendar je bilo še 1326 razredov ali 103%, kateri so bili prenapolnjeni z učenci.

[Svetovna razstava v „Zjedinjenih ameriških državah“] se bode vršila leta 1892. Višji nadzorniki „zjedinjenih ameriških držav“

imeli so v Newyorku sejo, v kateri so vže sedaj razpravljali o tem, kako naj bode ameriškansko šolstvo zastopano na tej svetovni razstavi.

[Tovarna „velikih mož.“] Pokojni Thiers je vže mislil, da bi se osnoval zavod, v katerem bi imeli hrano in stanovanje mladi nadarjeni ljudje, dokler dovrše svoje študije. Tak zavod bi brez dvojbe odgojil mnogo velikih mož. Gospodična Desne hoče sedaj izvesti to lepo idejo tjca svojega. Kupila je že v Passy-ji pri Parizu zemljišče, na katerem se zgradi poslopje za omenjeni zavod. Drugo leto se bode zavod otvoril in vsprejeli bodo takoj dvanajst mladeničev za tri leta, da morejo dovršiti svoje velikošolske študije.

[Pes in telefon.] Notar v Dijonu bil je nedavno v svoji vili, ki je s telefonom zvezana z njegovo pisarno. Hotel je imeti svojega psa, katerega je pustil v mestu. Telefonoval je svojemu prvemu uradniku, da naj pritisne telefonski aparat psu na

ušesa. Notar sedaj pokliče psa, ki je pogledal okrog, kdo ga kliče. Ko ga notar drugi pot pokliče, pes hitro zbeži iz pisarne in teče v vilo svojega gospodarja.

Vabilo. „Kamniško okrajno učiteljsko društvo“ zboruje dne 23. oktobra 1890. l. ob 10. uri dopoldne v Mengešu s sledečim vspeedom: 1. Nagovor predsednika. 2. Tajnikovo poročilo o drugem zborovanju „Zaveze“. 3. Katere fizikalne aparate učitelj sam lahko naredi in kako naj jih vporablja? Poročevalec g. Fran Trost. 4. Nasveti. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Popravek. V 18. letošnjem „Pop.“ čitaj na strani 273. v 3. vrsti sestavka za nagrado: „opazujočem“; — na 274. str. v 11. vrsti: „breznaglasnice“; — na 276. str. v 18. vrsti: „kako“; — na istej strani v 19. vrsti „nadlegovala“.

Razpis natečajev.

Št. 395. Podučiteljsko mesto.

Na četirirazredni ljudski šoli na Slatini se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po II. plačilnem razredu in prostem stanovanjem v novem šolskem poslojpu — provizorično.

Prosilci naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, dopošljejo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 15. novembra t. l. krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Križu pri Slatini.

Okr. šolski svet Rogatec, dne 1. okt. 1890.
1-2 *Predsednik: Marek s. r.*

Št. 271. Učiteljska služba.

Na dvorazrednici v Polzeli se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem redu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 26. oktobra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Polzeli (Heilenstein).

Okr. šolski svet Vransko, dne 12. septbr. 1890.
Predsednik: Wagner s. r.

Št. 1136. Podučiteljska služba.

Na trirazredni ljudski šoli pri sv. Lovrencu na kor. železn. se umešča podučiteljsko mesto z dohodki III. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, do konca meseca oktobra t. l. krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Lovrencu pošljejo.

Okr. šol. svet v Mariboru, dne 27. septbr. 1890.
Predsedni namestnik: J. Pfrimer s. r.

Št. 983. Učiteljska služba

I. na trirazredni ljudski šoli pri sv. Jurju ob Pesnici z dohodki IV. plačilnega razreda se umešča.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do konca meseca oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Jurju ob Pesnici. Okr. šol. svet v Mariboru, dne 27. septbr. 1890.

Predsedni namestnik: Pfrimer s. r.

Št. 1112. Podučiteljska služba

I. na dvorazredni ljudski šoli v Lehenu z dohodki IV. plačilnega razreda, s prostim stanovanjem in kurjavo se definitivno ali provizorično umešča.

Prosilci ali prosilke naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do konca meseca oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Lehenu. Okr. šol. svet v Mariboru, dne 26. septbr. 1890.

Predsedni namestnik: J. Pfrimer s. r.

Naznanilo.

Skušnje sposobnosti za splošne ljudske in meščanske šole, ki se imajo opravljati v roku meseca novembra, pričnejo tekoče leto pred podpisano komisijo v pondeljek dne 10. novembra ob 8. uri zjutraj.

Gledé prošenj za dovoljenje k skušnji opozarja se na člen II, 1 in člen III, 2 izpitne naredbe z dne 31. julija 1886.

V Mariboru, dne 7. oktobra 1890.

Č. kr. izpraševalna komisija za splošne ljudske in meščanske šole.

Henrik Schreiner, c. kr. ravnatelj.

Vsebina. I. O važnosti življenskega zavarovanja z ozirom na slovensko učiteljstvo. — II. Temperament gledé na vzgojo otrok. (I.) (Fr. S. Lekše.) — III. Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole. (IV.) (Fr. Praprotnik.) — IV. Iz „Zaveze“ slov. učit. društev. — V. Pisma iz Gradca. (III.) (Ignacijev.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Razno-ternosti. — IX. Natečaji in inserat.